

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Q. Horatii || Flacci Sermo-||nvm, sev Satyra-||rvm, sev
Eclogarvm libri || duo: Epistolarum li-||bri totidem.**

Horatius Flaccus, Quintus

Francofurti ad Moenum, 1577

19. Ad C. Cilnium Mæcenatem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-306)

A Tullium lib. 3. de nat. deorum. Num quis quod bonus vir esset gratias diis egit umquam? at quod diues, quod honoratus, quod incolumis: Ionemque optimum maximum ob eam rem appellant, non quod nos iustos, temperantes, sapientes efficiat, sed quod saluos, incolu meos, opulentos, copiosos. non igitur eadem omni ex parte loquuntur Cicero & Horatius: sed ille quidem bona fortuita à diis petenda, virtutem à nobis: Horatius autem quod ad primum quidem illud attinet, idem, quod Cicero dicit, bona externa à diis esse precibus flagitanda: quod ad alterum, & secundum, non idem loquitur, sed æquitatem animi, siue (vt ita dicam) æquanimitatem, & eubuiam esse à nobis promendam, & sumendam significat

19. AD C. CILNIVM
Mæcenatem. 3.

PRISCO si credis, Mæcenas docte,

Cratino:

B Nulla placere diu, nec viuere carmina
possunt,

Quæ scribuntur aquæ potoribus. vt malè
sanos,

Adscripsit Liber Satyris, Faunisque poe-
tas.

Vina ferè dulces oluerunt manè camæna:
Laudibus arguitur vini vinosus Home-
rus.

Ennius ipse pater numquam, nisi potus, ad
arma

Prosiluit dicenda. forum, putealque Li-
bonis

Mandabo siccis: adimam cantare seueris.

C Hoc simul edixit, non cessauere poeta

Nocturno certare mero: putere diurno.

Quid? si quis vultu toruo ferus, & pede
nudo,

Exiguaeq; toga simulet textore Catonem:
Virtutemne representet, morésque Ca-
tonis?

Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lin-
gua:

Dum studet urbanus, tenditque disertus
haberi.

Decipit exemplar vitij imitabile. quod si
Pallerem casu, biberent ex sanguine cu-
minum.

O imitatores, seruum pecus: vt mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum vestri mouere tumul-
tus.

Libera per vacuum posui vestigia prin-
ceps:

Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidet
Dux, reget examen. Parios ego primus
Iambos

Ostendi Latio, numeros, animosque se-
cutus

Archilochi, non res, & agentia verba
Lycamben.

Ac ne me folijs ideò breuioribus ornes,

Quòd timui mutare modos, & carmi-
nis artem:

Temperat Archilochi Musam pede mas
cula Sappho:

Temperat Alcæus: sed rebus, & ordine
dispar

Nec socerum querit, quem versibus obli-
nat atris:

Nec sponsa laqueum famoso carmine
nectit.

Hunc ego non alio dictum prius ore, La-
tinus

Vulgaui fidicen. iuuat immemorata fe-
rentem

Ingenuis oculisque legi, manibusque te-
neri.

Scire velis, mea cur ingratus opuscula le-
ctor

Laudet amè que domi: premat extra li-
men iniquus.

Non ego ventosa plebis suffragia venor
Impensis cenarum, & trita munere vestis.

Non ego, nobilium scriptorum auditor,
& vltor,

Grammaticas ambire tribus, & pulpita
dignor.

Hinc illæ lacrymæ. spissis indigna thea-
tris

Scripta pudet recitare, & nugis addere
pondus,

A Si dixi: rides, ait: & Iouis auribus ista
 Seruas. fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. ad hac ego nari-
 bus uti
 Formido: &, luctantis acuto ne fecer un-
 gui,
 Dissplicet ille locus, clamo: & diludia pos-
 co. (& iram:
 Ludus enim genuit trepidum certamen,
 Ira truceis inimicitias, & funebre bellū.

CRATINO] poëta comico, de quo sat. 4. lib.
 1. Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque poë-
 ta, &c.

NEC VIVERE] nec diu viuere, id est, nec diu
 in manibus hominum versari. tralatio est. Qui-
 dam nolunt repeti ^{ἀπό νεῖς} diu, à quibus dissentio.
 B Est inquam, tralatio. sic Mart. *Victurus Genium de-
 bet habere liber.*

QVÆ SCRIB. AQVÆ POT.] id est, quæ
 scribuntur ab aquæ potioribus. vt Oda. 6. lib. 1. *Scri-
 bēris Vario fortis, &c.*

AQVÆ POTORIBVS] ὑδροπότας, qui se vi-
 no abstinent, ὑδραπίννοι: siccis, aquam bibentibus.

VT MALE SANOS] tanquam insanos, aut
 parum sanos. Non celabo lectore tamen, veteres,
 interpretes, vt hoc loco accipere pro *postquam*, q̄
 probat Simeo Bosius: vt sit hæc sententia. Postquā
 Liber retulit in numerum Satyrorum, & Fauno-
 rum poëtas Græcos ac Latinos, Vina fere dulcēs
 &c. Vult enim, treis versus, qui deinceps sequuntur,
 pendere ab illis verbis, vt *male sanos*. *Ascripsit*
Lib. Sat. F. que p. quod mihi vix probari potest.

ASCRIPSIT LIBER SATYRIS, &c.] re-
 tulit in numerum Satyrorum, & Faunorum, qui
 vtrique vinoli sunt, poëtas, vt diuinos, & furio-
 sos. *ascripsit* autem habent duo cod. Vatic. Iann.
 Faer. Torn. & alij manuscr. quinqz, quos hic nuper
 C in Gallia inspexi, duo Ruffard. Cleric. Nicot. v-
 nus meus, quos secutus sum. Postremò ita legit
 Seruius in comentar. in Melibæum Virgil. ibi, *Pa-
 stores hedera cresc. orn. p.* vulgati *Ascribit.* Saty-
 rorum autem nomen referendum est ad poëtas
 Græcos: Faunorum ad Latinos, vt rectè putat
 Bosius. Itaque Homerum, poëtam Græcum, &
 eum quidem principem, primo loco posuit: & sic
 respondet Satyris: Ennium, poëtarum Latino-
 rum patrem, secundo: atque hic respōdet Faunis.

LAVDIBVS ARGVITVR VINI, &c.] id
 est, crebra apud Homerum vini laudes, eum fuisse
 vinosum indicant. *arguitur vinosus*, id est, decla-
 ratur fuisse vinosus: *laudibus vini*, id est, eò quòd
 crebro vinum laudet. vinum laudat Homerus sub
 persona Hecubæ, ἰλ. ζ. Ἀνδρὶ δὲ κεκμηδὴν μένος μέγα
 οἶνος ἀέζει. id est, Viro autem defatigato magnas
 vireis vinum amplificat. mox sub Hectoris perso-
 na vituperat. Μὴ μοὶ οἶνον ἀερε μελίφρονα πόντια μήτηρ,
 Μὴ μὲ δ' ἀπογυιέσσης, μένος δ', ἀλκίης τε λάθραμαι. id est, Ne

mibi vinum alioqui suaue affer, δὲ v eneranda ma-
 ter, ne me debilites, & ita vitium & roboris sim im-
 memor. Quamquam responderi potest ab Hecto-
 re vinum vituperari non simpliciter, sed eo tempo-
 re cum hostis à mœnibus arcendus est. Poëta qui-
 dem, ipse quodcumque aliena persona posita,
 ex sua loquitur, vinum semper laudat, nunc ἐὺνο-
 εα. id est, fortem efficiens, nunc μελίφρονα, id est, dul-
 ce, seu iucundum, nunc μενονέα. i. viribus conue-
 niens, nunc ἀδομα nominans.

ENNIUS IPSE PATER] cur pater? an quia
 primus poëta Latinus? vt Lucret. lib. 1. *Ennius vt
 noster cecinit, qui primus ameno Detulit ex Helico-
 ne peremni fronde coronam Per genteis.* It alas an pro-
 pter antiquitatem, & ita commune omnium poë-
 tarum veterum nomen est?

PROSILVIT] quidam libri manuscr. habent
 profiliit.

FORVM PVTEALQVE LIB. &c.] siccis ho-
 minibus suadebo, vt sese ad causas agendas confe-
 rant: vt in foro, tribunalibusque versentur. Sed
 animaduertat lector quod mihi indicauit Bosius, E
 hic esse formulam quandam edictorum prætoris.
 Ita enim prætores edicere solebant, verbi causa.
*Paëta conuenta, que neque dolo malo, neque aduer-
 sus leges, plebiscita, senatus consulta, edicta, decreta
 principum: neq. quo fraus cuiqz, eorum fiat. facta erit
 seruabo, & alibi, Argentario, eive, qui iterum po-
 stulauerit, causa cognita edi inbebo, & alibi. Qua do-
 lo malo facta esse dicentur, si de his rebus alia actio
 non erit, & iusta causa esse videbitur, iudicium dabo,
 & alibi Quod cū minore, quàm xxv. annorum natu-
 gestū esse dicetur, vti queque eares erit adinaduer-
 iam. Quæritur iam cuius hæc verba sint, Libe-
 rine, an Ennij, an Cratini, à cuius nomine & sen-
 tentia hanc epistolam orditur. Simeo Bosius pu-
 tat esse Liberi, seu Bacchi: veteres interpretes, En-
 nij: ego olim putavi, Cratini: neque video quid
 melius dici possit. verumtamen non satis li-
 quet.*

PVTEAL LIBONIS] locum, vbi ius dice-
 bat prætor in foro Romano. vide annotata ad il-
 lum locum sat. 6. lib. 2. *ante secundum Roscius ora-
 bat sibi adesses ad puteal cras.* F

MANDABO] frequentandum dabo, commit-
 tam. Significat iocans homines siccos, ad poëti-
 cam ineptos esse: ad res forenses, iudiciaque præ-
 toria aptiores. *mandabo forum* autem sic dictum,
 vt *mandare parteis*, in lib. de arte poët. *ne forte se-
 niles Mandentur iuueni partes. ibid. male si mandata
 loqueris.*

ADIMAM CANT. SEV.] adimam cantan-
 di facultatem tristibus, & siccis, & sobriis, & res
 serias assidue meditantibus, ac tractantibus. dixit
 autem adimam cantare Græcorum exemplo, ἀφαί-
 ρησομαι τὸ ἀδειν.

HOC SIMVL EDIXIT] simul vt hoc edixit
 siue Liber, siue Ennius, siue vt probabilius est,
 Cratinus. nam, vt ingenue fatear, à quo potissimū
 horum trium, hoc edictum esse dicam, statuere
 nequeo: & quod multis alijs in rebus euenire
 solet, multo facilius possum quod alij dicunt,
 refellere, quàm quod mihi probabile videtur,
 confirm

A confirmare. Simeo Bosius putat, Liberum hæc edixisse. Vult enim, hæc verba, *forum putealque Libonis, &c.* quæ similitudinem & formulam edictorum prætoris præ se ferunt, esse declarationem & explicationem superiorum illorum, *ut male sanos Aseripit Liber satyris, &c.* proinde quasi Liber ita edicendo, *forum putealque Libonis Mandaboficcis, adimam cant. seuer.* ascripserit poetas Græcos Satyris, Latinos Faunis. quod mihi persuaderi non potest. Nam primùm longè aliud est dicere, Liber poetas Satyris & Faunis ascripserit, quod significat Bacchum quasi cooptasse in collegium Satyrorum, & Faunorum poetas: aliud mandare forum, & puteal Libonis ficcis, &c. id est, reiicere ficos & sobrios, & aquæ potores, ad forum, & tribunalia prætorum: adimere cantus & carmina hominibus studia seria & seuera colentibus. Deinde cur fit tam abruptè mutatio personarum? *Liber ascripserit, &c. forum mandabo, &c.* Quod autem alij Ennium edixisse volunt: multo mihi incredibilius est. Nam cur Ennius potius, quàm Homerus? aut si Ennius hæc edixit, cur nihil Homerus? Manco igitur in sententia, donec aliquid reperiam probabilius, ut putem, Cratinum hæc edixisse, eum ipsum, à quo initium huius epistolæ nascitur, à quoque huius disputationis auctoritas sumitur. Nam Bacchus, Musæ, Homerus, Ennius videntur foris assumi ad probandam Cratini sententiam, *nulla carmina nec diu placere, nec viuere posse, que scribuntur ab aqua potoribus.* id est ficcis & abstemiis: proinde ac si dicat, hoc ita esse, licet hinc intelligere, quod Musæ ab ipso tempore matutino, vinum olent: Bacchus poetas cooptauit, vel ascripserit in ordinem ac numerum Satyrorum ac Faunorum, comitum & sectatorum suorum, qui vinosi sunt. Homerus vinosus fuit, ut declarant crebræ apud eum vini laudes: Ennius ipse, pater poëtarum Latinorum, numquam ad arma canenda se contulit, nisi madidus, & viuidus. recte igitur illud Cratinus, & verè: cui consentaneum est nunc eius edictum, *forum putealque Libonis, &c.* ab Horatio relatum. Hæc erat mea de hoc loco diuiniatio potius, quàm sententia. Nam nihil mihi in eis, quæ dixi, satis firmum, aut certum videtur. Quod si legeremus *edixi*, quemadmodum scriptum est in vno codice Rufardino, (erat enim in verbo *edixit*, t. vltima littera deleta) facilius esset iam, huius loci explicatio. Intelligeretur enim illud ab Horatio edictum: *forum putealque Libonis, &c.* & sequeretur aptè *Hoc simul edixi, &c.* Non est autem silentio prætereundum quod à Suida traditum est, Cratinum, poëtam comicum, fuisse φιλοπότην, hoc est bibacem, seu bibulum, & potandi cupidum. *edicere* autem est clarè, & suo iure, & non sine auctoritate dicere, sic *far. 3. lib. 2. Hic simul accepit patrimonium mille talenta, Edicit piscator vii. pomarius auceps, &c.* Idem epist. ad Aug. lib. 2. *Edicto vetuit, ne quis se proter Apellem Pingeret.*

NON CESSAV. POETÆ] stultum in hominibus imitandi studium notat, qui præstantium virorum vitia, non virtutes imitantur: ut, qui sese optimos poëtas futuros arbitrantur, si, quia Ho-

merum, & Ennium vinosos fuisse traditum est, vinolenti se ad scribendum conferant: aut si, quia poëtas animi quodam impetu concitatos esse oportere aiunt nonnulli philosophi, iccirco quàm maximè furorem, insaniamque simulent, quare de re dicemus in epist. de arte poet. ad illum locum, *Ingenium misera quia fortunatus arte Credit, &c. excludit sanos Helicone poëtas Democritus, bona pars nõ vngueis ponere curat, Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat, &c.* M. Tull. in perfecto oratore, *Ego autem* (inquit) *illos ipsos laudo, idque meriti, quorum se isti imitatores esse dicunt: etsi in eis aliquid desidero: hos verò minime, qui nihil illorum, nisi vitium, sequuntur, cum à bonis absint longissimè.*

NOCT. CERT. MERO.] totam noctè cum æqualibus certatim potare.

PVTERE DIVRNO.] repete, mero. Sed cur non dixit *putere diurni*, ut dixit supra *oluerit vna?*

ET PEDE NVDO] Plutarchus in Catone Vticensi, *ποδάμιος δὲ ἀνυπόδητος, καὶ ἀχιτών εἰς τὸ δμῶσιον ἀεθῆναι μὲτ' ἀεθῶν*, id est, sape autem sine calceis, & sine tunica in publicum prodibat à prandio.

EXIGVÆ QVE TOGÆ TEXTORE] id est, exigua toga, ut sit *μετωνυμία* quemadmodum supra epist. 1. per capillos ab inæquali tonsore decurtatos, capillos inæqualiter tonsos significat. quidam viri docti affirmant, scriptum esse in quodam cod. antiquo *tesquore.* ego eam scripturam nusquam reperi.

CATONEM] Vticensem, ut apparet ex Plutarcho.

REPRÆSENTET] repræsentate propriè locum habet in pecunia in diem debita, diè præsentī soluenda. & diem promissī repræsentare, est promissum, antè quàm dies aduenerit, vel certè cùm aduenerit, exsoluere. ex quo *repræsentandi* verbo utimur pro eo, quod est, rem, quæ abest, præsentem constituere, ut M. Tull. pro Sextio, *erat eotēpore senatus in ade concordia, quod ipsum templum repræsentabat memoriam consulatus mei.* Cæsar lib. 1. de bell. Gall. *Itaque se, quod in longiorem diem collaturus fuisset, repræsentaturum esse.*

RVPIT HYARBIT, &c.] id est, dum Hyarbita Timagenis eloquentiam conatur imitari, dirupit sese, scilicet nimium contendendo, & clamando. sic M. Tull. epist. ad Marium lib. 7. *Hic ego tamen diebus, ludis scenicis, ne forte videar tibi non modo beatus, sed nec liber omnino fuisse, dirupi pane me in iudicio Galli Canini familiaris tui. ex quo dirupti appellantur. ordo verborum est, lingua Hyarbitæ, æmula Timagenis, rupit Hyarbitam. conuenit. autem interdum hoc verbum in stultos, & indoctos imitatores, cùm significare volumus, eos numquàm eorum, quos ineptè imitantur, præstantiam assecuturos: ut hic, & *fat. 3. lib. 2. ad extremum, cum magis, atque se magis inflaret, non, si te ruperis* (inquit) *Par aris.* vide quæ ad eum locum annotaui. Timagenem commemorat Suidas, atque rhetorè fuisse Alexandrinum, vel, ut aij volunt, Ægyptium, à Gabinio captiuum Romam abductum: à Fausto Syllæ filio redemptum: Romæ rhetoricam docuisse, & sophisticam fecisse, usque ad Augusti tempora vixisse: ad extremum interdictum ei esse*

A docendi munere propter nimiam orationis libertatem, & maledicentiam, & ita reliquam aetatem in agro quodam Tusculano egisse, & vomere conantem à cena, interiisse. De Hyarbitha nihil unquam me legere memini.

TENDIT QVE] & dum contendit, vt supra Od. 29. lib. 1. *Socraticam & domum Mutare lorice Iberis Pollicitus meliore tendis.*

DECIPIT EXEMPLAR, &c.] id est, exemplar, in quo aliqua insunt vitia cum virtutibus coniuncta, imitatore plerumque inducit, vt virtutibus omittis, vitia imitetur.

QVOD SI PALLEREM CASV, &c.] sat. 3. *aut argenti pallet amore.* & epistol. 1. lib. 1. *nulla pallefcere culpa.*

BIBERENT EXSANGVE CVM.] pallorem meum imitari studentes. Cuminum ex sanguine appellat, quia pallidum reddit, id est, veluti ex sanguinem. Dioscor. lib. 5. de cumino, *τέπει δὲ καὶ χρώμα ἐπι τὸ ἀχρόπρον πινόμενον τε, καὶ συγχρόμαρον*, id est, *cuminum immutat colorem, pallidiorēque efficit, siue bibatur, siue illinatur.* Vtique ad eum autem hoc verum est, vt si qua mulier purpureum colorem faciei cerussa, aut alio aliquo fucō appinxerit, granis cumini mansis ruborem illum continuū amittat, & natium pallorem recipiat. *κυμανοποιεῖσιν* vocant Græci, id est, *cumini sectorem*, hominem illiberalem, ac præparcum, *ὑπερβολικῶς*, quod, cum granum cumini sit minutissimum, insignem parhomoniam præ se ferat, ac declaret is, qui rem tantillam integram impendere, aut dare nolit, sed diuidat. Theocrit. *εἰδ. 1.* quod inscribitur *ἐργασίαι, Κάλιον δ' ἰμιλητὰ φιλάργυρε πὸς φακὸς ἔψιν Μὴ πταμῆς τὰν χεῖρας καταφορίαν πὸ κύμων.* id est, *Honestius est ὁ procurator auare, lenteis coquere ne manum incidat cuminum secans.* vbi interpret *εἰσθαμὲν τὸς ἀγαν φειδώκας, κυματοποιεῖσιν καλεῖν.* id est, *solemus præparcos homines cumini sectores appellare.* vtitur hoc nomine Aristoteles lib. 4. de moribus ad Nicom.

O IMITAT. SERV. PEC. &c.] non improbat Horatius imitationem, neque simpliciter reprehendit imitatores. Nam M. Tullius Demosthenem, & Isocratē imitatus est: Virgilius Homerum, Theocritum, Hesiodum: ipse Horatius Alcaicum, Pindarum, Sapphonē, Archilochum, Simonidem, Sthefichorum, Anacreontem, ceteros. sed eos imitatores insectatur, atque exagitat, qui nimis seruiunt imitationi, nec quicquam audent ab eo, quem sibi proposuerunt imitandum, discedere, & quod deterrimum est, vitiosissima quæque amulantur. duo sunt igitur peccata stultorum imitatorum, quæ his duobus nominibus, *seruum pecus*, vt opinor, significantur: vnum, quod nimis religiosè, & pæne dicam, seruiliter imitantur: alterū, quod ita tardi sunt, & hebetes, & peruersi, vt eorum, quorum similes esse, aut haberi volunt, vitia pro virtutibus imitentur: in quo pecudum similes esse, id est, communi sensu, & iudicio carere videntur: quos item notat M. Tull. lib. 2. de orat. his verbis, *Tum accedat exercitatio, qua illum, quem antea delegerit, imitando effingat, atque ita exprimat, non vt multos imitatores saepe cognoui, qui aut ea, qua facilia sunt, aut etiam illa, qua insignia ac pæne vitiosa, conse-*

Etantur imitando.

VT] quàm. sic supra Od. 25. lib. 3. *vt mihi denio Ripas, & vacuum nemus Mirari libet.*

IOCVM] risum. sat. 5. lib. 2. *Nequid tu perdas, neu sis iocus.*

VESTRI TVMVLTVS] vestri timores exanimas, vestrae conturbationes, & trepidationes. tu multus enim est timor multus, vt ait M. Tull. Philipp. 8. *Quid enim est aliud tumultus, nisi perturbatio tanta, vt maior timor oriatur? unde etiam nomen ductum est tumultus.*

LIBERA PER VACVVM, &c.] vacuum dicitur, quod à nemine occupatum est. libera autem vestigia respondent illi, *seruum pecus*. gloriatur igitur Horatius, se vestigia in vacuo posuisse, & quidem libera: id est, se scriptiois genus à nemine adhuc occupatum, aut usurpatum, liberè, & suo arbitratu secutum esse. sic Propert. lib. 3. *Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos Itala per Graios Orgia ferre choros.* sic item Lucret. lib. 4. *Ania Pieridum per agro loca nullius antè Trita solo, iuuat integros accedere fonteis, Atque haurire: iuuatq. nouos decerpere flores, Insignemq. meo capiti petere inde coronam.* Vnde prius nulli velarunt tempora Musa.

PRINCEPS] primus, vt saepe aliàs. annot. ad Od. 16. lib. 1. *principi limo.*

REGET EXAMEN] tralatio ab apibus. qui sua virtuti (inquit) suoque ingenio confidet, non dubitabit alijs præesse, seu præire: audebit se aliorum ducem profiteri. *fidet, reget* in tempore futuro excudendum curauit, octo codicibus veteribus fretus.

PARIOS EGO PRIM. IAMB. &c.] en, cur se paullo antè dixerit principem, id est, primum vestigia in vacuo posuisse. non enim negauerit Horatius se Græcos imitatum esse: sed suo iure gloriari potest, se primum è Latinis versus lyricos scripsisse, quamuis eorum Græci fuerint inuentores. sic Ode vltima lib. 3. *dicar ex humili potens Princeps Eoium carmen ad Italos Deduxisse modos.*

PARIOS] Archilochios. Archilochus enim Parius fuit. Iambis autem maximè vsus est in epod.

NUMEROS] *ῥυθμῶν*, vel metrum. translato dicit epist. 2. lib. 2. *Sed vera numerosque, modosque ediscere vite.*

ANIMOSQVE] vim, & acrimoniam: spiritus, *φρόνημα*.

NON RES, ET AGENTIA] id est, non materiem, & verba iis similia, quæ Lycamben ad laqueum adegerunt. De Lycambe diximus in epod.

AC NE ME FOLIIS] id est, ac ne mihi iocundò minorem laudem tribuas, quod numeros Archilochi, & legem carminis immutare nō sum ausus, ego iambos Archilochi, quamuis nulla ex parte à me immutatos, carmine Sapphico tamen, & Alcaico temperavi, nempe in libris carminum. nonnulli aiunt, Sapphonem quoque, & Alcaicum scripsisse iambicos versus, sed Archilochi versibus moderatiores.

TEMP. ARCH. MVS. PEDE MASC. SAPPHO, &c.] id est, Sapphica carmina, quæ scripsi in libris carminum, seu odarum, ad exemplum Sapphonis: & Alcaica, quæ ad Alcaei, temperant

A perant Archilochi iambos nimis acreis, & contumeliosos, quibus usus sum in lib. epod.

MASCULA] vel quod ita puellas amaret, ut solent viri, quodque cum eis tanquam mas, rem haberet. vel, quod ingenio masculino fuerit in eo, quod venustissimos & politissimos versus scripserit, neque in lanificio aliarum mulierum more aetatem consumserit, aut operam posuerit: vel quod animo forti ac virili fuerit in eo, quod se e petra Leucade precipitem in mare deijcere ausa sit: quod magis placet Turnebo: mihi non item. Puto enim masculam dici ob id potius, quod virilia, & viris digna, non muliebria studia coluerit ac tractarit.

SED REB. ET ORD. DISP. NEC SOC. QV.] ordo est. sed Archilochus apud me rebus, & ordine dissimilis Archilochi illi, qui focerum illum ad suspendium adegit non quaerit focerum, &c.

NEC SOCERVUM QVÆRIT, &c.] de Archilochi sup. ad Od. 6. epod. Pindarus *id. β. π. 7.* Archilochi suam maledicentiam nocuisse ostendit his verbis, *ἐμὲ δὲ ζῆλον φεύγειν δόκον ἀδίκων, κακὰ γὰρ εἶδον γὰρ ἐκάς ἐόντα πᾶσι καὶ ἀμαχανίᾳ φοβερὸν Ἀρχιλοχόν.* id est, me autem oportet fugere morsum iniustum, maledicentiam. Vidi enim, cum longè abessem, sapè consilij, & facultatum inopem maledicum Archilochum. Interpunctio vitiosa hunc locum obscurabat: quam ego sustuli: & nomē *dispar* ad Archilochum refero, ut sit hæc sententia, Archilochus, quem ego meis versibus exprimo, dissimilis illi Archilochi, cuius versus acerbissimi & atrocissimi sunt, neque focerum quaerit, &c. Lycamben significat.

OBLINAT] dedecoret, infamem reddat, ignominia afficiat. versibus artis autem, id est, versibus contumeliosis, criminosis, tristibus, molestis, iniucundis, acerbis.

HVNC] Archilochum: non, ut alij, Alcæum.

NON ALIO] non ab alio Latino Latine expressum.

FIDICEN] ego poeta Lyricus Latinus. ut Od. 3. lib. 4. *Quod monstror digito pretereuntem Romane fidicen Lyrae.* Latinus autem habent omnes cod. antiqui.

IUVAT IMMÉM. FER.] iuvat me, dum immemorata profero, legi oculis ingenuis, id est, hominum ingenuorum, & manibus teneri. cum in vulgatis omnibus legeretur *ingenis*, ego auctoritatem duorum lib. Vat. & Iann. Faern. Torn. & alij quot aliorum secutus, *ingenuis* excudendum curavi.

INGRATVS] qui cum meorum librorum lectione domi delectetur ac iuuetur, gratiam mihi non referat, sed foris & publice non laudet.

PREMAT EXTRA LIMEN] foris vituperet, vel dissimulet se eorum lectione delectari: laudes meas taceat.

INIQVVS] inimicus, infensus, malevolus.

NON EGO VENT. PLEBIS, &c.] Solebant indocti poetae, & ijdem locupletes, cenis sumtuosis, muneribus, fideiusionibus, promissis, imperitæ multitudinis assensum, atque approbationem emere, ut Horat. & hic, & in epist. ad Pisones ostendit his verbis. *Si verò est, unctum qui recte po-*

nere possit, Et spondere leui pro paupere, &c. Allegoria est à comitiis, aut petitione magistratuum.

VENTOSÆ] mobilis. T. Livius lib. 42. *quosdam ventosum ingenium precipites ad omnia novanda agebat.* sup. epist. ad Celsum. *Roma Tibur amem ventosus, Tibure Romam.*

VENOR] capto, colligo, aucupor. alia est metaphora.

IMPENSIS CENARVM] cenis sumtuosis, & opiparis.

ET TRITÆ MVNERE VESTIS] sic Perf. sat. 1. *scis comitem horridulum trita donare lacerna.* tritam vestem intellige, non novam.

NOBILIVM SCRIPT. AVD.] criticus, qui audio scripta nobilium poetarum.

ET VLTOR] & qui eis vicissim mea recito, sic enim eos vlciscor: vel qui castigo, & corrigo. utraque explicatio probabilis est. nonnulli legi volunt, *actor*. & ita se dicunt reperisse scriptum in vno libro manuscr. Ego primùm vulgatam & receptam lectionem retineo, testificans me cum libris manu scriptos, antiquissimos, numero 14. inspexerim, & consuluerim, in eorum nullo reperisse *actor*: deinde, si quis quaerat ex me ecquid probem, hoc *actor*, respondeo non me aequè probare. neque tamen, si quis à me dissentiat, iccirco aut eum reprehendo, aut eius iudicio meum antepono.

GRAMMATICAS AMBIRE TRIBVS] prensare Grammaticos, ut mihi suffragentur, seu potius, ut meos libros suis discipulis ediscendos proponant. Etiam hic tralatio, seu allegoria est, ducta à comitiarum ratione. Nam qui honorem petebant, tribus ambibant, & eos, qui in sua tribu gratia valebant, prensabant. *Tribus* autem *grammaticas* posuit pro tribus grammaticorum: & *tribus*, pro turba, & multitudine.

PVLPI TA] unde grammatici poetarum recentiorum scripta recitabant, vel ab auctoribus recitata audiebant, & vel probabant, vel improbant.

HINC ILLÆ LACRYMÆ] prouerbium notissimum ex Andr. Terent. vitur M. Tull. in orat. pro Cælio. *hinc illa lacryma nimirum, & hac causa est horum omnium scelerum, atque criminum.*

SPISSIS INDIGNA TH. &c.] si dixi (inquit) scripta mea videri mihi frequenti hominum conuentu, & corona non esse digna, ideoque me pudore ingenuo, ne ea recitem, nugæque magni aestimè deterrerem, rides Horati, ait aliquis. *spissis*, id est, frequentibus, crebris.

NVGIS ADD. POND.] nugæ venditare, & ostentare. in lib. de arte poet. *nugæq. canora.*

RIDES.] *σιρῶνεις*: dissimulatione vteris, vel derides.

I OVIS] Augusti. ista vni Augusto vis recitare: tua scripta vis ab vno Augusto legi, atque audiri.

FIDIS ENIM MANARE] confidis te versus edere quous melle dulciores. *manare mella*, genus loquendi rariuscule: *visitatus* illud de art. poet. *Omne superuacuum pleno de pectore manat.* simile huic illud ibid. *stillabit amicis Ex oculis rorem.*

TIBI PVLCHER] tuo iudicio bonus poeta: vel te vnum delectare, tibi que vni placere studens: de aliis non laborans.

A AD HÆC] ad ea, quæ mihi ab illo dicta sunt.
 NARIBVS VTI FORMIDO] ego non au-
 deo inflexis naribus ea, quæ ille mecum loquitur,
 irridere. *narium inflexio* irridentium gestus est, vt
 sat. 6. lib. 1. *nasō suspendis adunco Ignotos.* & sat. 8.
 lib. 2. *Balatro suspendens omnia nasō.* Per. *nimis vn-*
cis Naribus indulges: *μὴν μελίζεν* dicunt Græci. acutæ
 nares autem, sagaces, & ad odorandum celeres in-
 telliguntur: & qui acutis naribus sunt, ingeniosio-
 res habentur: vt contrà qui obtusis, pingues & he-
 betes.

ET LVCTANTIS ACVTO, &c.] & ne ille,
 qui mecum pugnat, me vnguibus laceret, clamo,
 locum illum mihi displicere, videlicet theatrum.

ACVTO NE SECER VNGVI.] Licinius
 Caluus, *Vaga candida nympha quod secet ungui.* Ca-
 rilius lib. 1. gramm. in fit.

ET DILVDIA POSCO] Porphirio, seu Acro-
 docet his ipsis ferè verbis, id temporis spatium,
 quod tribui solebat gladiatoribus ad digladiandi
 intermissionem, intra dies munerum gladiatorio-
 rum, quibus pugnare debebant, *diludia* appellari.

B LVDVS ENIM GEN. TR. CERT.] grada-
 tio, seu climax.

TREPIDVM] in quo trepidant ij, qui certa-
 men ineunt. eiusdè generis est. *illud, Pallida mors,*
 & similia.

IRA TRUCEIS, &c.] vt sup. Od. 16. lib. 1. *Ira*
Thyesten exitio graui Strauere, & altis urbibus vlti-
ma Stetere cause, cur perirent Funditus, &c. truceis
 inimicitias autem dicit, hoc est, tristeis & horribi-
 leis vel quòd, inimici truci & sæuo in eos quibus
 inimici sunt, aspectu, ac vultu solent esse.

ET FVNEB. B.] lugubre dixit Od. 1. libr. 2.
quod mare lugubris Ignara belli?

20. AD LIBRVM SVVM.

VERTVNNVM, Ianumq; liber
 spectare videris:

C Scilicet vt prostes Sostorum pumice mun-
 dus:

Odisti clauis, & grata sigilla pudico:

Paucis ostendi gemis: & communia lau-
 das,

Non ita nutritus. fuge, quòd discedere ge-
 stis.

Non erit emisso reditus tibi. quid miser
 egi?

Quid volui? dices, ubi quis te læserit. &
 scis

In breue te cogi, cum plenus languet ama-
 tor.

Quod si non odio peccantis desipit augur:

D Carus eris Romæ, donec te deserat atas.
 Contrectatus ubi manibus sordescere
 vulgi

Cæperis: aut tinea pasces taciturnus iner-
 teis:

Aut fugies Vticam: aut vincetus mittèris
 Ilerdam.

Ridebit monitor non exauditus: vt ille,
 Qui malè parentem in rupeis protrusit a
 sellum

Iratus. quis enim inuitū seruare labore?
 Hoc quoque te manet, vt pueros elemen-
 ta docentem

Occupet extremis in vicis balba sene-
 ctus.

E Cum tibi sol tepidus plureis admouerit
 aureis:

Me libertino natum patre, & in tenui re
 Maiores pennas nido extendisse loquèris:
 Vt, quantum generi demas, virtutibus
 addas.

Me primis vrbis belli placuisse, domique:
 Corporis exigui, præcanum, solib. aptū,
 Irasci celere, tamen vt placabilis essem.
 Fortè meum si quis te percontabitur æ-
 uum:

Me quater vndenos sciat impleuisse de-
 cembreis,

F Collegam Lepidum quo duxit Lollius
 anno.

VERTVNNVM] Deum, qui præest rebus con-
 trahendis, ac vertendis, id est, permutandis: vel ab
 anne verso dictum, vel ab eo, quòd anni verten-
 tis poma percipiat. de quo Propert. libr. 4. *Quid*
mirare meas tot in vno corpore formas? Accipe Ver-
tuni signa paterna Dei. Tuscus ego, Tuscis orior: nec
pænitet inter Prælia Volcinos deseruisse focos: Nec
me turba inuat, nec templo letor eburno. Romanum sa-
tis est posse videre forum. cetera lege apud Propert.
 Propterea autem, quòd hic Deus ad omneis figu-
 ras, ac formas opportunus erat, credebatur etiam
 menteis hominum & cogitationes in rebus emen-
 dis, ac vendendis vertere, immutare, ac variè affi-
 cere. itaque mobili ingenio, & inconstanteis ho-
 mines iratis Vertunis natos dicebant, vt Horat. sat.
 7. lib. 2. *Vertunnis, quotquot sunt, natus iniquis.*

IANVM QVE] Iani templum, vel Iani statuam,
 cui proximæ erant libratorum columna: vel fo-
 rum Romanum.